

אל"ה הדברים

דברי תורה של המגיד מישרים החסיד שבכהונה
הגה"ח ר' ארי' ליבוש הכהן וויינפעלד ז"ל

חיבת הקודש

דברים ערכים ומתוקים,
מלאים זיו ומפיקים,
שמע מקדושים וצדיקים

פרשת אחרי קדושים

שנה ב' גליון נ"ו

כולל בתוכו

חיבת הקודש

פניני המגיד

ארי' שואג

הליכות ארי'

דרושת ארי'

נביאי האמת

ארשת שפתים

מילין יקירין ודברות קודש מכ"ק מרן רבינו הקדוש זי"ע

ליל שב"ק פרשת קדושים תשכ"ו לפ"ק

לפרשת קדושים תשכ"ו לפ"ק פה ברוקלין יצ"ו, קצת דברי תורה מאת כ"ק מרן שליט"א, בסעודת חקל תפוחין קדישין, והנה כבר הקשו כל המפורשים, הכפל של דבר ואמרת, ועוד קשה דבמדרש איתא על זה הפסוק יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם, וזהו צריך ביאור, ועוד שרש"י פי' פרשה זו נאמרה בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה, וכבר הקשה ע"ז המזרחי דבפירוש איתא בגמ' דעירובין דכל התורה כולה נאמר ה' אל כל ישראל, ואת"ל שכאן נאמרה בבת אחת ובכל התורה בזה אח"ז, א"כ קשה מה נשתנה, ועיין ג"כ באוה"ח הק' שביאור זאת ביתר שאת, ובסופו תירוצ' שהחילוק היה שכאן צוה ה' שידבר לכל עדת בני' אנשים ונשים וטף בלי יוצא מן הכלל, כסדר שהיה מקובצים בשעת מתן תורה משא"כ בשאר כל המצות והרא"ם ג"כ תירץ זאת.

והקשה ע"ז רבינו ממה נפשך, הלא בכל התורה (בל"ה) הקשו אשה לאיש, וא"כ או שהיה לו לומר בכל התורה לנשים ג"כ, או היה די במה שיאמרו לאנשים לבדם, והם ישאו מדברותיו אל ביתם, ללמד להם את המעשים אשר יעשו, ועתה תא חזי שרש"י פי' כאן על אתר, שהציווי היה שיהיו פרושין מן העריות ומן העבירה, וכפי השגור בעיני העולם מחולק הרמב"ן ע"ז, וכתב שזה קאי על מותרות ושלא יהיה נבל ברשות התורה, וכמאמרם קדש עצמך במותר לך עיי"ש, אבל הרא"ם כבר גילה דעתו הגדולה, שהם לא פליגי ושלא בדיוק נקט רש"י הגדר דוקא בעריות, וה"ה בשאר דברים ועיי"ש היטב, והביא כ"ק אדמו"ר ע"ז לשון חז"ל בפ"ב דיבמות, כל המקיים דברי חז"ל נקרא קדוש, נמצא לפי"ז דהפירוש דילן מדבר כעת מהגדרים והסייגים שעשו לנו חז"ל, ושאנחנו בעצמינו צריכים לעשות לדברי התורה הזאת.

והנה האוהחה"ק (פ' בחוקותי אות ו) כתב ז"ל ע"י ע"ד אומרם ולא עם הארץ חסיד, פי' שאסור לעם הארץ להתנהג בחסידות, שיעשה חומרות וגדרים כמנהג החסידים, כי לפעמים יעשה חומרא שהוא אדרבה עברין וכו', והוא מאמר ה' כאן אם בחוקותי תלכו שהיא עסק התורה, הוא ואת מצותי תשמורו פי' תעשו לכם משמרת וגדרים ולא זולת זה עיי"ש ע"כ, וא"כ י"ל דהאמנם היה שכל התורה כולה נאמרה רק לאנשים ובבת אחת ולא בזא"ז, ומה שמשנה כאן ופי' אל כל עדת בני' יותר מכל התורה כולה, מפני שהיה לכאורה סברא שלא לומר פרשה זו אל כל ישראל, שכיין שמדבר מגדרים וסייגים, וזה א"א לומר לע"ה, וע"ז אמר לא שגם כאן יאמר לכל ישראל, וא"כ תקשה כנ"ל, אז אתרץ לך שהא תינח אם הע"ה עושה בעצמו הסייגים, אז אפשר לו לטעות, משא"כ אם החכמים יבארו לו באר היטב האין להתנהג, אז מותר.

לא תעשו עול במשפט (ויקרא יט טו)

עפ"י ששמענו ונדעם ואבותינו ספרו לנו, פועל שפעלו בימי קדם, הראשי הקהילה בכל מקום קמו וגם נצבה איזהו בעלי ריב לנטות גם דעת שארי הקהל, לקבל עליהם איזהו רב או דומ"ץ שאינו מהוגן שלא הגיע להוראה, מפני שהיו קרוביהם של אלו, ורצו שיתפרנסו בכבוד, או באיזהו מקומן היה אברכים מאיזהו גזע של צדיקים, ואלו בעלי הריב היו החסידים של אותם הצדיקים, וע"כ רצו לקבלו לרב וכדומה, אף שאינו ראוי לכך, ע"ז הזהיר הכ' לראשי הקהילה לא תעשו (לשון רבים) עול במשפט, ע"י שתקבלו עליכם איזהו דיין שאינו מהוגן, בא' משני פנים הנ"ל, וז"ש לא תשא פני דל דהיינו שלא תקבלו ע"ע שהוא דל, ואתה רוצה שיחזיקו אותך על דרך כבוד, ולא תהדר פני גדול, ולא תרצה להדרו בתור רב, ע"י שיש לו "פני" גדול, אבל אינו גדול באמת, רק בצדק תשפוט את עמיתך, שתשפוט אותו במאזני צדק בלי ערמומיות, אם הוא באמת ראוי לאותו איצטלא דרבנן, וע"ז לא תעברו על הלאו של לאו תעשו עול במשפט.

א"י בכמה פעמים אנו רואים שנסתעף מהדין תורה שונאים להדיין, ע"כ אפשר לומר שהבטיח הקב"ה להדיין, אם בצדק תשפוט, ולא יהיה ח"ו דין מעוקם ומרומה, אז "עמיתך" תזכה שגם להלך יהיה עמיתך, ולא יסתעף לך מזה שום שונאים.

הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (שם יז)

יש לפרש על פי דברי החת"ס (פרשת וארא) על הפסוק ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים, וכתב רש"י ז"ל דרצה להזהירם שלא יבזו המלך, ויתכפרו לו עונותיו ולא יבואו המכות עליו בדין עכ"ל, ושמעתי ממגיד אחד בנש"ק בדורינו, שהוציא מזה עד היכן מגיע ענין בזיון, שאם היו מבזין את פרעה יתכפרו לו כל עונותיו, בגלל הבזיון ולא יבואו עליו מכות, לא ה' מכות שבמצרים, ולא השאר שה' על הים כל אחד לפום שיטתו, הכל בשביל הבזיון, וע"י בישמח משה (פרשת מצורע) שפירש על מה דאיתא במסכת אבות, ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה, על פי מה שאמרו במסכת יומא (דף כ"ג) כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על פשעיו.

וכתב הרמ"ק בספר תומר דבורה שיאמר האדם מה לי לסבול היסורים הממרקין או להתענות ולהסתגף ולהחליש כוחו, יותר טוב אסתגף בבזיון בני אדם, וחרפתם לי וזוהי יכופר עונו, וכמו שכתב במדרש על הפסוק (איכה ג) יתן למכהו לחי ישבע בחרפה, כלומר כי השומע למחרפיו, וסובל אין צריך להתענות, וזה שאמר

לא מצאתי לגוף (ר"ל עבור הגוף) טוב (שלא יחלוש) יותר משתיקה עכ"ד [ויש להעיר הגם שיש לעיין אם שוין ממש, דהלא מצד אחד יש לומר, כי אין הכי נמי שעל ידי בזין מתכפרין לו עונותיו, מכל מקום פגמי נפשו ולכלכותה לא מזדכך, אלא על ידי תשובה בתענית או ביסורין רח"ל, או נימא דהבזיון הוא ענין שפרכת דמים ממש, דאזיל סימקא וכו' ואם כן נחשב ממש כמו מיתה ומזדכך גם כן].

ועל כן יאמר האומר אוכחו "בחרפה" שעל ידי זה יתכפרו לו עונותיו, ולא יצטרך להתענות או לסגף, על זה בא התורה הק' לאסרו כי העושה כן נחשב ממש כשפרכת דמים רח"ל, ואין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבירו, ואפילו אם תמצא לומר שהוא מצוה, הוי לי' מצוה הבאה בעבירה, וזה שאמר שתוכיחו כעמיתך, כחבר טוב ולא תבזהו ח"ו, ולא תשא עליו חטא, שלא תגרם שעל ידי הבזיון, ימחלו לו חטאיו ועונותיו, ולשון תשא הוא מלשון מחילה, כמ"ש אם תשא את חטאתם.

וקשה הכפל - ויש לפרש על פי המקובל בדינינו מאת תלמידי הבעש"ט זללה"ה, אפילו הצדיק כשרואה איזהו עבירה באיזהו אדם, הנה זה ודאי אינו במקרה ולמה הזמין השי"ת אשר הוא יראה אותה העבירה, על כרחך הוא שיש בידו גם כן שמץ מה מדוגמת אותה העבירה, והראוהו מן השמים בכדי שיפשפש במעשיו, וסיפרו מתלמידי הבעש"ט, שאירע פעם שראה אחד שחילל שבת בפרהסיא רח"ל, ועמד משתומם למה הראוהו כזאת, ופשפש במעשיו דעל כרחך יש בידו עון כזה, ופשפש ומצא ששמע מקרוב זילותא דתלמוד חכם, שנקרא שבת כמבואר בזוהר הק' ושתק.

והמשכיל יתבונן כן בכל הענינים דהקב"ה מדקדק עם חסידיו ולפי זה יתפרש הכתוב הכתוב שתהי' גם אתה מוכח, כאשר תוכיח את עמיתך ותפשפש במעשיך, ולא תשא עליו חטא, רצה לומר לא תשא את החטא רק עליו, אבל תבין אשר גם אתה מצטרף לתוכחה ותפשפש במעשים ותשוב אל ה' כמוהו כמוך ותזכו שניכם לחיי עולם בזה ובבא, עד כאן בספר בני יששכר (מאמר ד' להשרי אות ו), ויש להוסיף שמעתי מכמה בעלי דרשנים כשאמרו מוסר כללו גם עצמן בתוך לשונם ועל פי דבריו הקדושים יובן ביתר שאת דכיון דהוא ראה, על כרחך דיש בו שמץ מינייהו ועל כן צריך גם הוא לשוב.

ועוד היו צדיקים שאמרו מוסר בקול רם, כמי שמדבר לעצמו וחשב כמה עבירות וחרד לב השומע ביוזע כי הוא מתכוון עליו, שהוא עשה כל אלה, אמנם כיון שהצדיק כל זאת דיבר המוסר כאלו מדבר על עצמו כאמור, ויש לפרש שזהו שביקש דוד המלך ע"ה, העבר עיני מראות

שוא שלא די שהוא לא יחטא בפועל, אלא ביקש מהשי"ת העבר עיני "מראות שוא", שלא ישל אפילו בראי' כשאחרים עושין העבירה, דאז מוכח שגם הוא אינו נקי מהחטא, דעל כרחך יש בו שמץ מיני'.

ואהבת לרעך כמוך אני ה' (שם יח)

איתא בספרים דמה שאמרו ז"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא זהו דוקא במצות שבין אדם למקום ב"ה משא"כ במצות שבין אדם לחבירו איכא שכר אפילו בעוה"ז וז"ש ואהבת לרעך כמוך [אז] ה' ופירש"ז ל"ב כ"מ נאמן לשלם שכר כיון שעוסק גם במצות שבין אדם לחבירו עבור זה יהיה משכורתו שלימה מאת ה' אפילו בעוה"ז.

ובשנה החמישית תאכלו את פריי להוסיף לכם תבואתו (שם כה)

ועי' ברש"י ז"ל, ובמשכיל לדוד דלכאורה יש כאן דוחק דהא הו"ל ליכתב הך להוסיף וכו' קודם לו בשנה החמישית תאכלו את פריי עיי"ש, עוד ק"ל דל"ל למימר בכלל היתר אכילה לשנה החמישית אפילו אם היה שותק הוה ידעינן ממילא דמהיכי תיתי לאסור, ונלפענ"ד עפ"מ"ש בספר בית שמואל אחרון מכ"ז זללה"ה (פ' יתרו) מ"ש באברהם אבינו אחר העקידה עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה דכשצויה לו השם לשחוט לא היה יכול להיות כוונתו רק לאהבת ה', ולא לשום כוונה אחרת, משא"כ כשצוהו שלא לשחוט והיה בזה הנאת עצמו, ואעפ"כ הוא עושהו רק למען אהבת ה' ב"ה, ולא עשהו למען הנאת עצמו, בזה נתיידע הדבר שעובד ה' מאהבה, וז"ש כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, ר"ל שיש לך יראה של אלקים כשם שאלקים ירא מפני הצדיק, והוא מחמת אהבה, כך אתה יש לך יראת אלקים, דמה שאמרתי לך שאל תשחוט לא עשיית להנאת עצמך, רק למען אהבת ה' עיי"ש.

ובזה יש לפרש דבשלש שנים שצוהו השי"ת שלא לאכול, אינו יכול לכוון בו כ"א כוונה אחת לשמים, וכ"כ בשנה הרביעית שאינו אוכל בלי חילול, משא"כ בשנה החמישית יכול לאכול מפני הנאתו, שע"ז כבר עומד ומצפה כמה שנים, על כן כתב התורה ובשנה החמישית "תאכלו" את פריי, התורה ק' כתב לך היתר אכילה בשנה החמישית, וא"כ מי שמסיר הנאת עצמו, ואוכל רק מפני שהתורה התירתו, ע"ז שפיר ניכר עבודתו להשי"ת שאפילו בשעת היתר מכוון עבודתו ית', ולכן אז שפיר ראוי לברכה, כי בשנים הקודמים רביא עליה איסור התורה בשב ואל תעשה, ומה יכול לעשות, משא"כ עתה אין אוכלו מפני שלבו חפץ, ככה אחרי ששוב אין איסור עליה, רק שאוכל מפני "שהתורה אמרה", שעכשיו מותר ע"כ ראוי לברכה.

אבל בתוך י"ב חודש אם מתפלל לפני העמוד ביום ל"ג בעומר ובשאר הימים שאין אומרים תחנון

יום ל"ג בעומר מתפלל האבל לפני התיבה בפשטות השו"ע, הנה המשנה ברורה בביאור הלכה (סי' קל"ב) בקונטרס "מאמר קדישין" כתב לאמור, דהאבל מתפלל לפני העמוד אפילו בימים שאין אומרים בהם תחנון, אבל בימים שאין אומרים בהם למנצח ואל ארך אפים, אין להאבל להתפלל לפני העמוד עיי"ש. וזהו דעת הפרמ"ג בספר נועם מגדים.

ויש ימים שאין אומרים בהם תחנון, ומפורשים בשו"ע (סי' קלא' ס"ו) ואלו הן: (א) ט"ו באב. (ב) ט"ו בשבט. (ג) ר"ח. (ד) חנוכה. (ה) פורים. (ו) ל"ג בעומר (והוא מדברי הרמ"א שם ובס' תצ"ב). (ז) ערב יוה"כ. (ח) ערב ר"ה. (ט) כל חודש ניסן. (י) ט' באב. (יא) בין יוה"כ לסוכות. (יב) מתחלת ר"ח סיון עד אחר שבועות, ובבאה"ט מביא ג"כ שלא ליפול ע"פ ז' ימים אחר שבועות.

וכ' הרמ"א (סי' קלא') דאפילו בימים שאין אומרים תחנון אומרים "למנצח", מלבד: (א) בר"ח. (ב) בחנוכה. (ג) פורים (ואפילו פורים קטן). (ד) ערב פסח. (ה) ערב יוה"כ. (ו) ט' באב.

נמצא דבשאר הימים אף שאין אומרים תחנון, אומרים "למנצח", נמצא דל"ג בעומר הוא בכלל שאומרים בהם "למנצח", והאבל מתפלל בו לפני העמוד, וכ"כ במשנה ברורה (ה' חנוכה סי' תרע"א ס"ק מ"ד) דבט"ו באב ושבת, ול"ג בעומר מתפלל האבל אפילו שחרית עיי"ש, (והגה"ק בעל מנחת אלעזר זצ"ל לא הניח לאבל להתפלל בו לפני התיבה, עיי' דרכי חיים ושלום אות תרל"ד), נמצא דבפשטות לפי"ד השו"ע מתפלל האבל בל"ג בעומר, לפי שאומרים בו "למנצח" (וכ"כ בס' דברי סופרים פרק ב"ו אות כ"ה).

ופלא שראיתי בליקוטי מהר"ח (תחילת שבועות), מביא בשם הפרמ"ג שבכל יום שאין אומרים תחנון אין אומרים גם למנצח (וזהו נגד הרמ"א ז"ל) ואני מחפש איה דברי הפרמ"ג, והוא כתב שם הנה כבר כתבתי בשם הפרמ"ג וכו' עיי"ש.

המשך מאמר חיבת הקודש מעמ' א'

ובזה מיישב

הכפילות הלשון של דבר ואמרת, שאם נאמר סתם שיאמר זאת הפרשה לעשות סייגים וגדרים להתורה, והשנית ואמרת שיפרש היטב גם לע"ה, מה יעשו וכיצד יתנהגו, והנה בהרמב"ם (ממרים פ"ב ה"ט) הקשה האיך מותר לחכמים לעשות סייגים לתורה, הלא אנו כבר מוזהרין בלא תוסיפו ולא תגרעו, ותיירץ דזהו דוקא אם אומר שזה אסור מן התורה, אם יודע ואומר שמן התורה הוא מותר, וזהו רק חומרא משלי כדי לעשות גדר אז מותר, ובזה נתבאר המדרש יכול כמוני, פי' שכאן מדבר הכתוב מענין הגזירות וע"ז אמר המדרש יכול כמוני, שהגדר שאתם עושים הם יהיה כמו דברי, פי' כמו הגופי מצות, ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם, שאתם צריכים לידע שהגדרים הם רק מדרבנן, משא"כ קדושתי דהיינו גופי המצות, הם למעלה מקדושתכם, ע"כ דברי רבינו, **ומובן שאינו דומה השומע מפי תלמיד לשומע מפי הרב דומה למלאך ה' צבאות ע"כ.**

דרשה נלהבה לטובת מוסד הק' רב טוב להצלת ילדי איראן בביהמ"ד הגדול בקרית יואל - שב"ק אחרי קדושים שנת תשמ"ב לפ"ק בנוכחותו של מרן רבינו בעל ברך משה זו"ע

יעלו בחומה ס'איז ב"ה דא אסאך יודען וואס לערנען "יואל משה", אין זענען איינפערשטאנדען מיט דער שיטה, אבער ווי לאנג ס'קאסט איהם נישט קיין געלט - רבנות ווי זענען די יש להם ואינם רוצים, ווען מ'דארף באצאלען א טייערער פרייז פאר די שיטה, זאלט איהר וויסען אז "מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא" אז איינער איז גלייכגילטיג אין לאזט זיך נישט קאסטען געלט, איז ער חשיד אשבועתא אויף די שלש שבועות, שוין אפגערעדט פון די גמ' כל המעלים עין מן הצדקה הרי הוא כאילו עובד עבודה זרה - נאר ס'ארט איהם נישט אז טויזענטער יודען ווערען געצווינגען עולה צי זיין אין דארט וועט מען זיי ח'ו אויסשמאדען, - דער רבי זצ"ל האט געזאגט בצחות לשונו הטהור אין מאנטריאל שנת תשכ"ג מוצש"ק פרשת כי תשא, דער רבינו יונה זאגט אויפן פסוק מצרף לכסף וכו' לזהב ואיש לפי מהללו, אז א מענטש קען מען בוחן זיין לויט וועהם ער רומט אויס, אויב איז ער מהלל ערליכע יודען, אבער היינט איז דער שקר אזוי גרויס, אז מ'קען שוין פון דעם אויך נישט וויסען, מ'קען רומען ערליכע יודען אין נישט האלטן דערביי, אבער איין זאך איז יא געבליבען אז מ'לאזט זיך קאסטען געלט, איז יא א סימן מובהק, בקיצור צום איש לפי מהללו דארף מען האבען דעם מצרף לכסף, קומט אויס לפי דבריו הק', אז מ'מעג שרייען אז מ'איז א סאטמערער חסיד מ'מעג רעדען פון רבין ז"ל, עס איז אלטס נישט קיין באווייז, וועגען דעם ווענדט מען זיך צי די יש להם ואינם רוצים, "קדושים תהיו" איהר ווילט נישט גיבען, שעמט אייך אין גיבט כאטש מחמת הבושה, אזוי וויא תוס' זאגט, וועט הש"ת ציזעהן אינזער מלחמת הרשעים, וועט ער העלפען אז ס'וועט זיין וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק.

(אמר בן המחבר: נאך יענע דרשה שבת צופרי איז מיין טאטע ז"ל, געגאנגען דרכו צום שבת צופרי טיש פון מרן רבינו בעל ברך משה זו"ע, און ווען מיין טאטע ז"ל איז אריין געקומען, אין מיטן די סעודה האט ער איהם געזאגט, "היינט לייבוש האסטו מקיים געווען דעם פסוק (משלי י"ז) להכות נדיבים עלי יושר".)

מודי ורבתי! קדושים תהיו די גמ' זאגט שוין וואס הייסט קדושים, און מסכת חולין (דף ז') יש הרוצה ואין לו ויש שיש לו ואינו רוצה, פרעגט תוס' דער וואס איז רוצה, פארוואס הייסט ער א קדוש? ענפערט תוס' ווייל מ'געט מחמת "בושה", וויסען זאלט איהר אז סאטמאר איז אן עדה קדושה, אסאך צדקה גייט פון דא ארויס, אבער לאמיר זיך נישט רומען אליין, יהללך זר ולא פיך, לאמיר דאס איבער לאזען פאר די יחודים און מוסדות פון דער גארער וועלט, וואס גייען ארויס מיט אסאך געלט, נו אוודאי גלייכט יעדער צי הערען ווען איינער שטעלט זיך אויף און רומט סאטמאר, מה טובו אהליך יעקב, אבער ווער האט דאס געזאגט בלעם הרשע דער שונא ישראל, אבער משה רבינו ע"ה דער אוהב ישראל האט געזאגט השמרנו לכם וגו', נו יעצט לאמיר זעהן ס'גייט טאקע ארויס אסאך געלט פון דא, אבער פון וועם? פון די רוצה ואין להם, באמת ישראל קדושים אריעמע יונגעלייט זענען זיך משתתף צי יעדע אפיעל און דבר שבקדושה, מ'זעהט באמת אז ער איז א רוצה, ווייל אפילו אין לו גיבט ער עפעס איבערן יכולת, אבער ווי זענען די יש לו ואינו רוצה, בימי התוס' האבען זיי נאך געגעבען מחמת בושה, אבער היינט שוין נישטא קיין בושה ס'איז יש להם ואינם רוצים, מען געפינט זיי נישט אויף אסאך צדקה רשימות.

דער רבי ז"ל האט געשריבען דעם יואל משה, אין מברר געוועהן דעם קלארען דעת תורה, איבער די שלש שבועות וכל המסתעף, ער האט אונז דערמיט פאגערטעוועט פון מינות וכפירה חלילה, אבער ער האט זיך דערמיט נישט באגעניגט, ער האט אלץ געקעמפט און געטוהן ווייטער, ביז ער האט געגרינדעט "רב טוב" וואס אויסער איהר גרויסע ראלע פון פיקוח נפש, פדיון שבויים, הצלת נפשות, טוט דאס מיט זיך ציען א כאראקטער, אן עמטליכע מלחמת מצוה מיט מדינת ישראל - "רב טוב" איז וויא א מעסער אין רוקענביין פון ציוניזם - "רב טוב" האט שוין ב"ה מציל געווען טויזענטער יודען "שלא

דרושת ארי'

נביאי האמת על הפטורת פנינים ודברים יקרים, השבוע מסודרים

נשך ותרבית לקחת וגו' ואותי שכחת נאום ה' (יחזקאל כב יב)

והנה כל העובר יפלא להכתוב מונה והולך פה עבירות חמורות כאלה וכאלה, וא"כ מדוע מסיים פתאום לחטא שכחת השם. בו בזמן שישנה הרבה חמורות יותר, ונפלענ"ד עפ"י הידוע מליצה יקרה על כנסת ישראל שכל מה שעושין סוף מעשה הוא לה' גם העושה והאונאה הכל למען ה', שיחזיק בנו לתורה שיכבד שבת לישא בעול צדקה, הרי כי הכל עשוי לש"ש, ועל' בנועים מגדים (פ נצבים) ד"ה אם יהי' שפי' עפ"י"ז מ"ש בתהלים שהאשים לרשע אשר לא זכר עשות חסד וירדוף שתמוזה דתחילה נקט עשות חסד, דמשמע דאין בו רק זה שאינו עושה חסד לפנים משוה"ד וחסידות, ואח"ז סיפר שהוא רשע גמור, אך הכונה שבכל רשעיותו לא היה בו ניצוץ וזכרון לקדושה וחסד, והיינו יען אשר לא זכר [בעת העושה] עשות חסד שישתמש בהמזון לדרכי קדושה עיי"ש ודפח"ח.

ועל' בס' ברכת אהרן (הובא בפרד"ס אחרי ט"ז - ט"ו) עה"פ (עובד' א י) מחמס אחיק יעקב תכסך בושה, דעשו צריך להתבייש לא לבד מהמצות שיעקב עושה, רק גם מהעבירות שלו דאף שיחטא ויגזול ויחמוס, מ"מ אין כוונתו למלא תאות נפשו כעשו, כ"א כדי שיהיה בידו לקיים מצות ה' הדרשות הוצאות שונות ע"כ. ועפ"י"ז נבואה לפ' פ' זה דהנביא מאשים את ישראל בעת החרבן, דהיה כה רשעים שעשית כל התועבות נשך ותרבית לקחת וגו', ואותי שכחת נאום ה', דאם עכ"פ בעת לקיחת הנשך היה לך איזהו כוונה לשמי, שבמזון זה תוכל לעשות צדקה וחסד, אז היה עליך איזהו מליצה עכ"פ, אבל כיון שאותי שכחת, ע"כ הנה הכתי כפי אל בצעך והבן.

הפיצותי אותך בגוים וזרתיך בארצות והתמתי טמאתך ממך (שם טו)

י"ל ענין הגלות כאין עושין רצונו של מקום, לפי שנדונין בפ"ע, ואז כרשעים יחשבו, עפ"י מעשיהם הרעים שעושין, ע"כ טובה גדולה עושה עמהם ה', שמפיץ אותם בגוים, ואז אף ישראל הרעה ביותר כשמעריכין מעשיו מול מעשי הגוים, שיושב ביניהם לצדיק יחשב, כמ"ש הצרפית לאל' באת אלי להזכיר עוני כי עד עכשיו כשהקב"ה רואה מעשי מול מעשי בני עירי כצדיקת נחשבת וגו', נמצא דזהו טובה גדולה לישראל, וז"ש והפיצותי אותם בגוים וגו', ועי"ז והתמתי טמאתך ממך, כי כלפי מעשיהם תחשבו לצדיקים והבן.

ארשת שפתים קונטרס שנקב שמו לתפארת, מעובדות וענינים למוכרת למען יעמדו למשמרת

ביום כ' אדר שנת תשל"ז לפ"ק, נתהוה ל"ע אסון נורא, שנזדעזעה כל העולם כולו, ובפרט העיר רבתי ניו יארק, על שאשה צעירה מאוד אשת כהן, נפלה ולא תוסיף קום ביד עכו"ם רוצח ארוה, שתקפה לתוך איזהו מרתף, ויצאה נשמתה בטהרה עקה"ש, שהתנגדה נגדו בעוז ותעצמות (כפי' הודעת הרוצח) ואחר כמה שעות נודע הדבר, ולמחרתו הבכוח עוד כמה אלפים אנשים נשים וטף, ובכו מאין הפוגות, ובעוד איזהו ימים נתקיים אסיפה רבתי, בנוכחת כל הרבנים וזקני העדה, מכל ק"ק לטכס עצה כדת מה לעשות, ויצאו לעשות יום תפלה, ליום ה' פ' ויקהל פקודי, שהי' יו"כ קטן מוקדם, וכן הי' שנתאספו המון גדול בבתי כנסיות ובתי מדרשות, לעורר רחמי שמים שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו.

וגם נאמרו דברי כבושים והתעוררת, ושני ימים קודם לזה הי' אסיפה גדולה, לכמה אלפי נשים למקטן ועד גדול, והרה"ג מלאנדסבערג שליט"א, התעורר בענין מאדעס ולוקסוס, וענה אחריו הר"ד עזריאל גליק נר"י בשליחות רבינו שליט"א, וגעה בכי' וכל שומעיו אתו עמו, וסבבה אז שמועה בין הבריות על דבר מ"ש בקב הישר (סי' ל"א) שיש ימים שמייוחדים לאדם לקבל יסורים רח"ל, ואלו העיתים הן קבועים לשלוחי דין לפעל בעיתים הקבועים הנזכרים שם, ואחד מהם הוא יום "כ' אדר", ממש בו ביום שאירע המעשה רח"ל, ועיי"ש בפנים דבריו והי' יאמר לצרותינו ד'.

(ארשת שפתים רשימות שנת תשכ"ז - תשל"ז לפ"ק אות קעה)

במדרש בשעה שמתו שני בני אהרן, שאלו מלאכי השרת אם כן למה קרעת את הים, השיבו שרפי מעלה השיבו ה' אליך ונשובה וצ"ב.

ונקדים דיש מקום עיון דהנה כשהי' קטרוג על בני ישראל דהללו עעו"ז והללו, השיב הקב"ה אתה דן "אונס" כרצון? נמצא דאונס לאו כלום וקבלת התורה הי' באונס שכפה עליהם, ואף על פי כן נחשב קבלת התורה, והנה יש מי שכתבו דשני בני אהרן מתו בשביל חטא העגל, ולכאורה למה נחשב לחטא הלא אהרן הי' אונס, ואם אונס לאו כלום ולא נחשב, אם כן למה מתו, ועל פי זה שמעתי לפרש כשמתו שני בני אהרן דנענשו על חטא העגל שעשה אהרן אף שהי' אונס על כרחך מוכח דגם אונס נחשב, ואם כן למה קרעת את הים, ואם תאמר דהיו אונסים הלא אונס, גם כן נחשב לחטא כמו אצל אהרן בעגל עד כאן.

וכדי לתרץ קושיא הנ"ל יש לפרש דטענת מודעה בטלה אצל קבלת התורה וכמו שכתב הישמח משה ריש פרשת במדבר (וכן כתב בדורש טוב שבועות דף שכ"ב) על פי דברי הרמב"ם בהלכות גירושין דבהסיר המונע בא ועמוד על טבעו האמיתי נמצא דבהכפי' הי' רק להסיר המונע ושוב באמת קבלו מרצון הטוב, ולכן באומות העולם לא הי' מועיל דהם טבעם בעצמותיהם רע וכמו שהאריך הבני יששכר בשם מהר"ל, ולפי זה אתי שפיר גם כן דבמצרים עבדו עבודה זרה בכפי' שהיו באונס ועכשיו שהסיר המונע שוב לא יעבדו עבודה זרה, ואם כן לא נחשב לחטא, ובזה יש לפרש ואני אשיר עוזך על הים, וארנן לבוקר חסדיך זהו בוקר של מתן תורה, וצריך ביאור שקרע את הים אף שעבדו עבודה זרה מכל מקום הי' באונס ובעצם הם מאמינים, דזהו טבעם בעצם, ועל ידי זה וארנן לבוקר חסדך אף שהיו בכפי', מכל מקום הסירו מהם המונע ועל כרחך קבלתם היתה שפיר ברצון הטוב, וכבר פירשתי בארוכה בדרשה בחוה"מ האי שעתא מה שאמרו גם אלה תשכחנה זו מעשה העגל, ואנכי לא אשכחך זה מעשה סיני, דבעצם המה טובים עיי"ש.

והנה יש מי שכתבו שהם לא מתו בעון העגל דאם כן הי' צריכין כולם למות אלא על כרחך דמתו בשביל חטא אחר, ויש לעין למה באמת לא נענשו על חטא העגל וכתבו בספרי הדרש דכיון דיש טענת מודעה, אם כן לא נחשב קבלת התורה, ועל כן אין עונש בא על חטא העגל, והנה שמי שכתבו דהים קרע בזכות התורה שיקבלו, ובזה יש לפרש כיון שמתו ב' בני אהרן ולא כולם על כרחך שלא נחשב לחטא מפני שקבלת התורה הי' באונס, ואם כן שאלו מלאכי השרת אם כן למה קרעת הים, דהלא קבלת התורה הי' רק באונס, ועל זה השיבו שרפי מעלה השיבו דמהני תשובה, דהוא מטעם הנ"ל על פי דברי הרמב"ם, דבהסיר המונע באמת רוצה בתשובה, מה שאין כן לאומות העולם, לא מהני תשובה דאינו בעצם ולא יתמיד, נמצא דבטלה טענת המודעה, וקבלת התורה היתה אמיתי, ואם כן מהאי טעמא לא נחשב חטא העגל לחטא, שהי' רק באונס ואם כן אתי שפיר הכל על מקומו.